Ч. 97 (11.438). Львів, середа 1. травня 1929. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

За охорону меншостей.

Львів, 30. квітня 1929.

В „Прагер Прессе“ з 28. ц. м. поміщена передова стаття посла д-ра Ант. Угліжа про потребу поширення охорони прав меншостей на всі цивілізовані народи і держави. Стаття настільки інтересна, що ми позволимо собі подати її зміст в нашому органі.

Меншостева політика — каже автор — це змагання вибороти для меншостей горожанську рівноправність у рамцях тої держави, в якої склад вони входять. Бо хоч світова війна проголосила принціп світової демократії, то ще й нині є держави, яких меншости не мають навіть найелементарніших прав і свобід. Деякі держави, яких меншости йдуть в сотки тисяч (більших меншостей автор не знає!) дусять в зародку всяку їх спробу зорганізуватися з метою самооборони і стараються пояснювати мовчанку тих меншостей на міжнародньому форумі тим, що ті меншости нібито вдоволені своїм положенням. Отже ці держави, унеможлививши своїм меншостям якунебудь організацію на національній основі, присудивши їх на мовчанку, кажуть потім, що тим меншостям нічого не бракує, бо інакше вони боронилисьб і реклямувалиб свої права.

Були і є уряди, які для своїх національних груп не хочуть відчинити шкіл в їх рідній мові. Були і є уряди, які не дають своїм меншостям ніяких політичних прав, при чому звичайно покликуються на їх духову незрілість, яку вони сами з розмислом спричинили і далі піддержують. Деякі уряди доходять до того, що заперечують саме істнування меншостей на своїх територіях, що не перешкаджає їм нищити свої меншости чисто некультурними і недемократичними способами. Такі некультурні й антидемократичні уряди виступають нерідко на міжнародньому форумі як оборонці прав меншостей, беручи на глум святі людські права етнічних меншостей та використовуючи ганебно міжнародню трибуну, щоб закрити своє дійсне обличчє.

Зазначивши далі, що Чехословаччина забезпечила своїм меншостям всі горожанські права, бо, мовляв, чсл. законодавство й екзекутива знають тільки рівноправних громадян, без уваги на їх національну, релігійну чи расову приналежність, пос. д-р Угліж каже, що тепер є дві категорії держав, членів Ліги Націй, що мають до діла з меншостями. Одна категорія — це ті держави, що переняли на основі договору режім над меншостями і виконують свої зобовязання щодо їх охорони. Друга категорія — це держави, що бачать у тому свого роду обмеження власної суверенности і не тільки далекі від того, щоби взяти на себе зобовязання міжнародного характеру, але також у своїй внутрішній леґіслятивній та адміністративній практиці не признають охорони меншостей самозрозумілою послідовністю демократичного принципу.

Організовані меншости вже давно домагаються від Ліги Націй, аби вона удосконалила і упростила цілу процедуру при розглядані предложених їх жалоб і петицій меншостей. Це справа очевидно важна, але сто разів важніше булоб звязати всі держави, що мають у себе меншости, інтернаціональним договором до респектування прав меншостей і до виконування всіх зобовязань, що випливалиб з постанов того договору. На жаль, до того ще далеко.

Меншостева політика — каже автор — є тепер у стадії, в якій вона моглаб бути розвязана в міжнародньому розумінні, принайменше в тих державах, які виявляють добру волю в полагоді постулатів і домагань своїх меншостей, даючи їм демократичну охорону і свободу національного розвитку на всіх ділянках життя. Ясно, що автор має тут на думці в першу чергу Чехословаччину, яка, як він каже, забезпечила своїм меншостям свободу повного розвитку, що найшло свій вислів також у дотичних постановах чсл. конституції.

Охорона меншостей, що повинна стати універсальною, що її повинні виконувати всі держави якнайскрупулятніше — це основний змисл нинішньої меншостевої політики. Це становище Чехословаччини і в цьому напрямі вона поведе акцію на міжнародньому форумі.

Дві конференції.

Париська і женевська конференція. — Безвиглядність у справах роззброєння.

Берлін, 26. квітня 1929.

Сензаційний зрив репараційної конференції в Парижі відсунув в тих днях усі інші міжнародні події на другий плян. Велика преса присвячує свою увагу париським подіям настільки, що для звітів з женевської роззброюючої комісії майже не залишається в ній місця. Тимчасом у Женеві відбуваються річи, варті того, щоб їх ставити на рівні з подіями в Парижі. Ріжниця поміж обома конференціями є може тільки та, що коли в Парижі сторпедовано ідею взаїмного порозуміння і замирення одним великим зривом, то в Женеві оту саму ідею винищується дрібним але систематичним обстрілом. Проте, кінцевий ефект є в обох випадках абсолютно однаковий. Чи це йде про питання репарацій та міжнародного военного задовження чи про справи світового роззброєння, то ще і ще раз виявляється з усею яскравістю, що в даній політичній системі Европи, зга. цілого світа, тих питань позитивно вирішити не можна. Репараційна конференція розбилася на системі поанкаризму. Одною із підстав цеї системи є намагання обтяжити німців такими високими репараціями, щоби вони виснажувались економічно довгі десятки літ і тим самим не могли знова зрости в силу. Отже репарації стали засобом політичної боротьби. Таким чином ославлене аліянтське меморандум, в якому союзники (одначе без Америки і Японії) вимагали від німців 40 міліярдів зол. марок, було подумане як інструмент, яким можнаб було стало спускати німцям надвишку крови. Все це не має нічогісько спільного з тезою про „відполітизування репарацій“. Репараційна конференція зійшлась під таким знаком. Вона мала встановити фактичну платоздатність німців і відповідно до того встановити висоту своєї платоздатности суму 27.5 міліярдів. Але під відомими умовами. Отже знова: репараційна справа як засіб німецької боротьби з европейською політичною системою. **За** поанкаризмом і **проти** поанкаризму — ось остаточна фактична формула для означення кінцевого висліду конференції. Без вирішення цієї центральної проблеми европейської політики, неможливо вирішити її складові частини, як от наприклад справу репарацій. Вона не може бути і не буде так довго вирішена, доки уклад міжнародніх відносин не буде побудований на цілком новій політичній підставі. Те, що робиться в Парижі, є залічуванням окремих симптомів, без того, щоби братися до усунення самого джерела недуги.

Таку саміську ситуацію бачимо в Женеві. Переживаємо це вже **шестий раз**, що до Женеви приїздять найбільше відомі політичні голови світа і радять над тим, як привести до світового обеззброєння. У кожний раз розїздяться з однаковим вислідом: в даний момент обеззброєння не є можливе. Чомуж саме? Хіба справді люди і нації не мають нічого розумнішого до роботи, як тільки зброїтись по зуби і ждати найбільше корисного моменту, щоб знова почати війну? Війна для війни? Тим собі світового зброєння пояснити не можна. Світове зброєння є випливом політичної системи сучасности. Її невідлільною складовою частиною. Тої системи не признає добра половина світа і коли вона всеж таки втримується, то тільки засобами зброї. Колиб нині европейські держави обеззброїлись, карта Европи прибралаб завтра цілком змінений вигляд. З

того здають собі справу всі ті, яким сучасний міжнародній европейський уклад є на руку. Передовсім носії системи поанкаризму.

Вони здають собі з цього справу тим більше, що усі пропозиції щодо роззброєння виходять якраз від людей ворожих поанкаризмові. Це не є ані трохи випадкова річ, що цілком подібно, як це було на усіх попередніх конференціях, так також і тим разом, найдальше йдучі проекти щодо обеззброєння виходять від — німців, турків, більшовиків і — американців, отже від сил, які не визнали і ніколи не визнають версайського трактату. Поанкаризм здає собі з того справу, що ідея обеззброєння є вживана не як ціль сама по собі, але перш за все як засіб політичної боротьби зі самим таки поанкаризмом. В той спосіб в Женеві витворюється слідуюча ситуація: президент комісії, француз Людон, заявляє вже зі самого початку, що на цьогорічному засіданні друге читання проекту світової обеззброюючої конвенції не відбудеться, бо — мовляв — бракують для цього найважніші передумови: фльотове порозуміння поміж Америкою та Британією. Іншими словами: ми на континенті почнемо роззброюватись щойно тоді, коли буде переведене обеззброєння на морю. До цього часу — ми мусимо підождати. — Нічого нового! Нехай — мовляв — вони починають. Доволі примітивний викрут, обрахований на збереження істнуючого стану річи. Ту саміську позицію заняв і англієць льорд Кешенден, той самий, що перенняв закордонний портфель Чемберлена, коли цей не витримав пресової атаки, зверненої проти його англьо-французького пакту і вважав за відповідне нервово занедужати. Льорд Кешенден є одним з лідерів англійського консерватизму, отже є тим самим приклонником системи поанкаризму, зверненої на европейськім ґрунті в першу чергу проти більшовиків. Позиція доволі виразна, щоби з нею можна було погодити ідею роззброєння.

Англійці і французи — ось сила, яка бажає вдержати версайський стан в Европі. Довкола них стоять їх вірні підручні. Вони переголосовують усе. Переголосували і привели до упадку найперше проект німця графа Берисдорфа. Потім проект більшовика Літвінова. Потім проект турка д-ра Руджі-бея. Цілих два тижні продовжується ця комедія. Не приходить ані одна поважніша резолюція, яка булаб у силі щонебудь змінити в істнуючому стані річи. Чи мова йде про обмеження у вишколі резерв чи про заборону газової і бактеріольогічної війни, про обмеження або щонайменше про затримку в послідовнім озброюванні чи при про проекти 25 проц. чи навіть 50 проц. зниження істнуючого озброєння — все одно, кожний проект перепадає і мусить перепасти. Замітне при тім ось що: помимо ріжного ставлення справи, помимо ріжних мотивів, які до цього дані сили приводять, ми помічаємо в Женеві уложення незвичайно цікавого фронту сил, які заедно атакують: отжеж Америка, Німеччина, СРСР, Італія і Туреччина. Присутність Америки в цьому фронті надала засіданням комісії цілком окрему рису. Коли поанкаризм в спілці з Англією і при фактичній підтримці Японії не має причини боятись німців, італійців чи більшовиків, то справа міняється, коли в гру починає входити Америка. Американський „обсерватор“ Джібсон забрав слово в тім змислі, що Америка цілком не розуміє, чому морське роззброєння малоб прийти перед сухопутним. Зрештою Америка є готова увійти у відповідні переговори. Одначе не дая

того, щоби обмежити вброєння, але щоб їх зменшити. Тактика цілком відповідаюча плянам американської політики, бо зменшення англійської фльоти означає зменшення суцільности внутрі Британської Імперії і тим самим дає більше поле до попису для американського капіталу в бритійських домініях. Англійці не могли сказати: „ні“, — бо на отаке „ні“, сказане в Женеві в 1927 р., Америка відповіла будовою 15 кружляків. Але поза фразою про „принципову згоду“ — стоять англійські вибори і передовсім використання часу. Зрештою ту справу знято з нарад комісії. А тимчасом підпоручники 20 держав далі молотять в Женеві свою політичну солому.

Цьогорічна конференція в справі роззброєнь закінчиться так само, як всі пять попередніх. Будуть приняті „резолюції“, щоби ними млити очі собі і світові, будуть зібрані „корисні матеріяли“ для проекту світової роззброюючої конвенції; зрештою-ж люди розійдуться. Дійсність залишиться така як була: ніколи не випустить зброї з рук той, хто почуває, що тільки зброєю зможе затримати неправне посідання. Це є становище поанкаризму. Цеї ситуації не змінить навіть найбільше замріююча пацифістична музика. Без знищення поанкаризму роззброєння не буде.

Зенон Пеленський.

„Виграна українців“.

Епохальний винахід „Епоки“.

Варшавська „Епока“ з 27. квітня приносить фантастичну відомість про львівську Ставропигію. А саме пише вона, що львівський окружний суд вирішив цікавий з політичних оглядів спір між українцями і старорусинами в некорисіть останніх. „А саме українці, в яких управі находиться фондація, затягнули в Банку Крайового Господарства позичку під застав майна фондації. Зате старорусини виступили до уряду (з чим? — Ред.), відмовляючи українцям права обтяжувати довгами фондацію, яка до них не належить, що, на їх думку, було би суперечне зі статутом фондації. Суд відкинув скаргу, затверджуючи тим самим права українців до володіння фондацією“. Все те, вже не кожне слово, але кожна буква, є тут блягою. Як відомо, Ставропигією володіють не українці, тільки „старорусини“ з ласки політичних приятелів „Епоки“. Невідомо нам, чи теперішні володарі Ставропигії обтяжують майно Ставропигії в Банку Кр. Господарства. Зате відомо нам, що таке обтяжування переводять правит. комісарі „Нар. Дому“, віддавшись під протекторат санації. Вістка „Епоки“ є її власним епохальним винаходом або спізненим 1-квітневим жартом. З якою метою поширюється такі відомости, це — очевидно — тайна їх винахідників. Мабуть, щоби доказати, як то польські чинники „підтримують“ українців проти „старорусинів“ та в той спосіб закрити фактичний стан річей.

В справі виміни долярів.

Паніка на провінції.

Перед двома тижнями, коли доляр почав іти в гору, а девізи почали відпливати за кордон, в бюлетині пресового бюра Безпарт. Блоку співпраці з урядом зявилася вістка про нову емісію американських долярів з візванням не проганяти речинця виміни старих долярових банкнотів на нові, щоби не понести втрат. Така сама вістка зявилася в проурядовім „Кур. Червон-ім“ з покликом поспішитися з виміною долярів, розуміється, поки-що на золоті, бо нових долярових банкнотів іще нема.

Ці вістки, передані також іншими пресовими органами, викликали на провінції формальну паніку. Як нас інформують, кооперативи й приватні особи заметушилися з виміною долярів, позбуваючись їх по зниженому курсі. Вже перед кількома днями в пресі подано автентичне пояснення до поширеної вістки в тому розумінні, що без огляду на появу нової емісії долярових банкнотів, старі ніколи не тратять своєї вартости. Однак, не зважаючи на це пояснення, занепокоєння на провінції не вгаває просто тому, що не всюди ті пояснення перечитали.

Тому ще раз пригадуємо, що в звязку з вісткою „Черв. Курер-а“ (на основі бюлетину Безп. Блоку) американський посол у Варшаві Стетсон дав таке вияснення:

„Майбутня емісія зменшеного розміру долярових банкнотів буде пущена в обіг ступнево в міру того, як старі знищені банкноти будуть виклофувані. Банкноти давних вимірів усе будуть в силі. Тому немає обмеження часу для виміни американських банкнотів, що є тепер в обігу, на нововипущені“.

Ясно, що з огляду на те нема потреби спішитися з виміною курсуючих долярових банкнотів та ще й по зниженому курсі.

Святкуймо без алькоголю!

Замість алькогольних напитків нехай з нагоди Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується артистично виконана карта „Одної Школи“ звільнюча від алькогольних напитків. Такі карти можна набути за попередньою зложенні датку (бодай 2 зол.) в Кружку або Головній Управі „Рідної Школи“ у Львові, Ринок 10.

З приводу одних відвідин.

Відгомін візити ген. Зекта в Румунії.

Недавно в політичному світі деяке затривоження викликала візита німецького ген. Зекта в Румунії. Ген. Зект офіційно їздив на полювання до Семигороду і в місцевости Клюй зустрівся, як кажуть, припадково з прем. Манівим. З приводу цеї зустрічі рознеслися поголоски, немов то Зект намагався погодити Румунію з Рад. Союзом у справі Бесарабії та відтягнути її від союзу з Польщею.

На ці поголоски реагує букарештенський півурядовий щоденник „La Nation Roumaine“ підкреслюючи, що візита ген. Зекта у румунського премієра мала виключно чемностевий характер.

„Візита генерала фон Зекта мала виключно товариський характер і премієр не хотів, а також не мав ніяких причин до того, щоби її оминати. Візиту зложено йому (премієрові) в часі його побуту в Клюй, де прибув премієр без думки стрінути там ген. ф. Зекта. Візита ген. фон Зекта у премієра Маніва тривала всього кілька хвилин і не могла мати ніякого політичного ані господарчого значіння. Є смішно приписувати до неї значіння, якого вона ніколи не мала. Ще більшою невластивістю є вмішувати в ту справу непохитні напрямні нашої закордонної політики, які основуються на знаменитому порозумінні і сердечній співпраці з нашими великими союзниками та краями, з якими єднають нас вузли приязни й почування. Уряд прем. Маніва доложить усіх старань, щоби утривалити наші відносини, повні сердечности й довіря, в політиці внутрішній і заграничній, і забирає все голос явно при допомозі уповажнених пресових органів. Величавий успіх недавньої подорожи мін. Міронеску до Парижа й Льондону, сердечний прийом з яким його там зустріли, та конференції, переведені з французькими й англійськими державними мужами, кидають нове світло на симпатію, яку великі союзники мають до Румунії, виявляючи повне довіря урядові прем. Маніва“.

А все-таки кидається у вічі, що півофіційний румунський орган, співаючи пеани в честь великих союзників, поминає менших і ближчих. Бо ясно, що у відвідинах ген. Зекта може не так глибоко заінтересовані Франція й Англія, як нпр. Польща.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ. 45)

Оповідання.

(Продовження.)

— Трохи в невідповідний час ми прийшли! — промовив Грицько до Стецька, що загалом не любив більшого товариства, а ще такого, як тут могло бути. Шефи урядів глибокої провінції — казав він, — що певно нічого не читають, не йдуть із світом вперед, а зате днями грають у карти, або пють, або сваряться з жінками, попавши в товариство, говорять усі тоном, повним авторитету, про всі важні питання світа або обмовляють неприсутніх другів. Не любив Грицько такого товариства — та що було робити? Треба було просидіти з тими патріотами при обіді якого пів дня, а щойно найближчого дня він постарається свобідно поговорити з нею.

Другого дня в годині пів до першої мали зійтися всі гості. І вже зближався південь. Грицько сидів у городці в тіни яблінки й читав, а Ксеня враз із прислугою накривала тимчасом столи. А коли вже все було готове, коли столи вже були накриті білими обрусами й заставлені лискучим порцеляновим начинням, і коли вже поставлено поруч начиння срібні ложки, вилки і ножі, і коли вже цілий стіл прикрашено прозорим склом на вино і пахучими квітами, — пішла Ксеня у свою кімнату, щоб переодягтися в нову суконку і бути готовою приймати гостей. Найкращу з усіх суконок собі вибрала. Правда, багато залежало їй на гостях, та ще більша правда, що думала про одного Грицька. Перед ним хотіла виступити якнайкраще убрана. Отже стала одягатися.

Грицько читав собі спокійно під крислатою яблінкою. Місцевий годинник на вежі, що нині йшов менше-більше точно, вибив саме дванацяту і відірвав Грицька від читання. Він встав і подався в середину: хотів закурити, а свою папіросницю залишив у кімнаті. Увійшов у передпокій і — ні, вперед треба роскazати, що сталося за той час з Ксенею, його богинею, його музою, як він її називав.

Отже: Ксеня пішла переодягнутися у свою кімнату. Вона скинула свою щоденну суконку, в якій помагала мамі і була в одній сорочці. І вже брала рукою за шовкову суконку, яку мала, як несподівано пригадала собі, що ще не роздала всіх сервет на столі, а тут кожної хвилі могли прийти вже гості. Скоро глипнула Ксеня через вікно, Грицько сидів поглиблений у книжці. І Ксеня, як була в сорочці, скочила в двері, перебігла через передпокій і була вже в їдальні. Справді, серветки стояли на купі, ще не всі роздані. Розкинула їх скоро на місця і ще глянула у велике зеркало, до якого поправила своє волосся. І знову скочила в передпокій.

...Перед нею стояв Грицько, що увійшов у протилежні двері.

— Йой! — крикнула. І зі стиду й страху на місці скаменіла.

Грицько спустив очі, стояв хвилю збентежений, завернув і назад в город.

— Йой! — простогнала Ксеня вдруге і щойно тепер утікла. В кімнаті вибухнула голосним плачем. Її серце чуло, що в тій хвилі розбилося її щастя...

— Грицьку, що тобі?! — крикнув Стецько, побачивши Грицька, що йшов непевною ходою, з лицем темнішим ночі.

— Ходи!

— Куди?

— Геть звідси! Ходи! Втікаймо! Геть звідси!

— Що сталося?

— Все завалилося! — і вибухнув плачем.

— Не роби комедії, Грицьку, кажи, що сталося?

— Я мріяв, я снив... я думав, а вона — така самісенька, як інші!

— Нічого не розумію — промовив Стецько і взяв Грицька за руку й посадив поруч себе. — Сідай, кажи, що сталося.

— Ходи! — відповів Грицько. — Мене відтрутила від неї якась сила і кінець. Подумай собі: вбігла роздягнена, мене не бачучи. А побачила — стратила голову і станула якби вкопана. і я стратив голову. Ввесь чар розприсся! Ходи! Тут нічого не маю вже святого.

— А ти думав, по правді ти думав, вірив, що вона — якась інша, як усі? Вонаж людина, як ми всі і що найкращого є в неї це саме все людське. Поете, де твій розум? Десять літ займала вона тебе, а тепер он яке! Вона людина, ма свої добрі сторони, має і свої хиби. На її хиби повинен ти бути приготований...

— Ходи! — повторив Грицько, не звертаючи уваги на слово приятеля

Але Стецько затримав його силою.

— Коли ти з нею вже розійшовся, то не роби прикрости старим. Що вони тут винні? Нині іменини старого, ось гості сходяться. Ходи! — І Стецько майже силою потягнув Грицька в середину.

А тут уже повно гостей. Старий начальник суду приймає побажання. Стецько зложив свої, підвів і Грицька. Грицько нахмарив брови і воркнув кілька слів.

Засіли до стола. Грицько похнюпив ніс у тарілку і мовчав наче строєний. Ніщо його не обходило, він нікого не бачив.

Ксеня була прибрана в рожеву суконку, що була їй до лиця. На грудях мала припняту галузку розцвілої рожі. Усміхалася привітно, хоч можна було пізнати по її очах, що недавно плакала.

Нім. демонстрації проти польського театру.

ПАТ повідомляє, що перед представленням польської опери із Катовиць в Ополі гітлерівці розкидали відозви проти виставлення опери „Галька". Підчас представлення около 20 молодих людей намагалося перервати виставу смердючими бомбами, одначе поліції вдалося вдержати порядок. Перед театром товпа демонструвала при виході публики з вистави та співала нац. пісні. До ексцесів не прийшло. На периферіях міста прийшло до заворушень, а біля зал. двірця побили пятьох польських артистів.

У звязи з подіями в Ополі міністр закордонних справ Залеський візвав телеграфічно до Варшави генерального консуля в Байтені Малехома. Він приїде у вівторок рано, щоби здати докладний звіт про цілу справу. Надпрезидент опольської регенції д-р Люкашек висловив телефонічно жаль польському консулеві в Байтені з приводу подій в Ополі.

—o—

Після вбивства на югосл.- встрійськ.м кордоні.

Віденське кореспонденційне бюро повідомляє на основі вістей з урядових югославянських кол, що в інциденті на австрійсько-югославянським кордоні біля Ляйчі вбито двох югославянських горожан, а саме бувш. комуністичного посла Ефімовича і курера комуністичної партії Дяковича. Прикордонні югославянські власти найшли їх тіла.

—o—

Б. міністр Чехович переслуханий.

Судія найвищого суду Залеський який веде слідство в справі бувш. міністра скарбу Чеховича, переслухував його дня 29. квітня в характері обвинуваченого. Наскільки обвинувачі, визначені соймом, не виступлять із ніякими додатковими внесеннями, слідство буде покінчене ще того тижня, а публ. розправа перед держ. трибуналом почалася би в половині травня

—o—

Доходовий податок.

Речинець платности зачетів на доходовий податок за рік 1929 у висоті половини податку, що припадає від зізнаного доходу — не буде відложений. Речинець цей минає з днем 1. травня ц. р.

—o—

Передвиборча промова Мекдонельда.

Провідник Лейбур Парті Мекдональд у передвиборчій промові сказав, що Партія Праці вважає першим своїм завданням поборювання безробіття та навязання дипльоматичних взаємин із СРСР. У ділянці закорд. політики Лейбур Парті вважає найважнішим поробити спроби для запевнення свободи морей та заключення фльотового договору з Америкою.

—o—

Війна в Мексику.

Обстрілювання м. Обрегон.

Місто Обрегон (у стейті Сонора, Мексик), заняте повстанцями, збомбардували три урядові літаки. Одна бомба впала на будинок представництва Злучених Держав і знищила його зовсім.

—o—

Передтравневі арештування.

У звязи із святом 1. травня львівська поліція переводила ревізії у людей, підозрілих у комунізмі. Найшли богато комуністичних агітаційних друків й арештували підозрілих. На Персенківці придержали 12-літню дівчину, яка роздавала летючки робітникам. На Бальоновій вулиці задержали авто разом із кольпортером, який розкидав летючки. Назвища арештованих поліція держить у тайні.

—o—

Вибух у фабриці.

У чеській державній фабриці вибухових матеріялів у Семтині біля Пардубиць вибухла нітроґліцерина. Вибух знищив цей відділ, а інші фабричні будинки вчасти ушкоджені. З вибуху занявся теж недалекий ліс. Споміж робітників є 5 убитих, а 15 тяжче та лекше ранених. Мин. тижня в тійже фабриці вибухла була пара етеру та ранила кількох людей.

—o—

Повстання на Кубані та на Кавказі.

З Риги повідомляють, нібито протибільшовицький рух на Кавказі прибрав характер повстання. Повстанці заняли Ставропіль і здобули там великі склади муніції та зброї. Відділ червоної армії в Ставрополі перейшов на бік повстанців. На Кубані відділ козаків нападає на уряди кубанської округи. З Ростова вислали відділи спец. війська ДПУ для здавлення повстання. В перших сутичках було багато вбитих і ранених. В ставропільській окрузі більшовицька армія обстрілювала з гармат три села, які геть зруйнувала.

—o—

Зачалися бажання з чарками в руках. Перший промовляв грубенький місцевий адвокат.

— Друже, — говорив до старенького начальника — ми обидва вийшли з одного села, разом ходили до одної школи, а нині ми знову разом стоїмо на сторожі закону й порядку...

Говорив гарно, щиро. Всі слухали, слухав його і Стецько із захопленням. Скінчив, усі заспівали „Многая літа" і стали цокати чарками ясного, жовтого вина. Стецько поглянув тепер за Грицьком.

Грицькове місце стояло вже порожнє.

XXXIII.

В осені знайшов Грицько нову зірку.

— Аж ця — казав він Стецькові — така, якої другої й нема на цілому світі! Аж ця — і поет розцвів, розпалився, розгорів. Що там він з нею говорив, що шептав до неї, та що вона йому відповіла — не знаю, то й не скажу. Досить, що поет горів, був веселий, щасливий.

Вже було над ранком, коли вертав зі Стецьком з балю, на котрому пізнав нову зорю.

— Не хочеться мені спати, — промовив Грицько до Стецька. — Тільки вражінь, тільки переживань! Правда, ну, скажи сам, яка вона чудова, які чудові її очі, який усміх, яке її слово! Такої другої нема на цілому світі! Наші душі вже одна цілість!

І пішли блукати ще темними вулицями міста. Грицько згадував нинішню ніч, коли танцював, розмовляв із нею. Стецько згадував своє. Згадав між іншим і ті ночі в часі ферій, коли мандрували, згадав і Постригача, що скинув їх із воза, до себе запросивши в гості. Обидва сміялися щиро.

— Грицьку, — ми на ньому ще не пімстилися! Знаєш, що? Вишлім ось тепер до нього телеграму, яку тріножну, жеску щоби приїздив сюда.

- Вишлім!

І вже були на почті. Але що було до Ромка телеграфувати? Довго роздумували, аж видумали. Просив їх до себе, щоби в часі ферій приїхали до нього і працювали в нього. Щось з тої бочки треба до нього зателеграфувати. І вже писав Стецько: „Грицьнова муза вродила Прометея, приїзди скоро на хрестини!"

— Ні, це не добре! — промовив Грицько. — За довгий жарт!

Стали поправляти, додавати, вкорочувати і знову додавати і знову вкорочувати.

— Вже маю! — промовив Стецько. — Коротко, ясно, зрозуміло. — І на депеші написав: Уродила, приїзди!

— Добре! Це справді коротко, ясно і зрозуміло! — сміявся Грицько.

До 24 годин приїхав Роман. Приїхав, зайшов до Грицька і Стецька недобрий, лютий. Не привитався навіть з ними, капелюха не здіймив з голови і став лаятися.

— Це свинство! Це безличність, це нечуване! Це підлота висилати такі депеші! Я розумію жарт, ну, жартом скинув я вас із воза, хоч по правді, ви самі тоді злізли, але це свинство, свинство і ще раз свинство!

Грицькові вже очі світилися і ось-ось він вже вибухне сміхом. Стецько стримувався.

— Не кричи, Романе, а ліпше розкажи, що сталося — промовив Стецько.

— Що? Ти ще не знаєш? А то безличність! Зробили свинство, лайдацтво і ще один з другим вдає, що не знає, що зробив!

— Дурень ти один! — крикнув Стецько і його чоло наморщилося. — Кажу тобі, що нічого не знаю. Що це є? Прийшов до хати, не привитався з нами, не здіймив капелюха і ще сваряться з нами! Кажи бодай, за що? А то — не гнівайся — я випишу за двері.

(Докінчення буде.)

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·90·00—8·91·00, канадійський долар 8·82·50—8·83·50, чеська корона 0·26·50—0·27·00 австрійський шілінг 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·60·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50 5 австрійських корон 3·45·00—3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00—1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00

Збіжа.

Пшениця двірська 49·50—50·50, пшениця сельська 00·00—00·00, жито галицьке 32·50—33·00, ячмінь гасицький броварняний 33·00—34·00, ячмінь на ялиноводицький 33·00—34·00, ячмінь пастівний 35·50—36·25, овес галицький 28·00—29·00, кукурудза румунська 34·50—35·50, бабик 29·50—30·00, фасоля промислова 5·50—5·75, фасоля біла 90·00—120·00, фасоля кольорова 45·00—50·00, фасоля краса 65·00—75·00, горох ніа-Вікторія 51·00—55·50, горох пільний 38·00—40·00, бобик 33·50—34·50, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 38·00—40·00, сіно солодке краєве прасоване 18·00—22·00, солома прасована 8·00—10·00, гречка 43·50—44·50, льон 73·00—75·00, лубінь синій 22·00—23·00, ріпак озимий 75·00—77·00, мука пшенична 40 прц. 73·00—74·00, мука пшенична 65 прц. 77·00—78·00, мука житня 70 прц. 50·00—52·00, грисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00, отруби житні 22·50—23·50, отруби пшеничні 25·00—25·50, крупи гречані 68·00—70·00, пшоно 80·00—82·00, крупи ячмінні 48·25—50·75, пенцак макухи льняні 48·50—50·00, просо краєве 43·50—44·50, мак синій 47·00—48·00, конюшина краєва 150·00—170·00, мак синій 115·00—125·00, мак синій 90·00—100·00. Мішки ютові виробу Стрaдом Варта 1·68—1·72, мішки ужиткові добрі 1·38—1·42.

Злучені Держави і Радянський Союз.

Політика Злучених Держав супроти Радянського Союзу в освітленні Келльога.

В найновішому числі віденської „Нае Фрае Пресса" бувший державний секретар Злучених Держав, Франк Келльог умістив статтю під заголовком: „Вашінгтон і Москва", в якій зясовує основні лінії політики Злучених Держав до Радянського Союзу. В цій статті він висловлюється за тим, що Злучені Держави не можуть навязувати офіціяльних зносин з Радянським Союзом і дає добру аргументацію свого становища.

„Протягом останніх пяти літ — пише він — Злучені Держави займали те саме становище супроти Радянського Союзу, а саме, вони уважали за невідповідне й немудре входити у зносини з большовицьким урядом, як довго большовицькі провідники тримаються своїх цілей і метод у інтернаціональних зносинах, які виключають усяке порозуміння з ними на основі загально-принятих міжнародніх звичаїв. Злучені Держави переконані, що не можна навязати нормальних інтернаціональних зносин з урядом, на якого чолі стоять круги, що вважають за свою місію перевернути всі істнуючі у світі політичні, господарські і соціяльні відносини і відповідно до цього означують своє відношення до інших націй. Це доказали досвіди ріжних европейських урядів. Після признання радянського ладу большовицькі провідники не перестали вмішуватися у внутрішні справи цих країн, а основних зобовязань інтернаціональних зносин Радянський Союз взагалі ніколи на себе не приймав".

Розуміється, Келльог не висловлює тут нічого нового, чого би перед ним не висловлювано безліч разів у Европі. Але його аргументація про неможливість ввійти в нормальні звязки з большовицьким урядом має вагу тому, що виходить від визначного американського державного діяча й виходить в часі, коли большовицький уряд особливі надії покладає саме на Америку. Далі Келльог вказує ще на одну справу, в якій особливо заінтересовані не лише ріжні европейські держави, але також Америка.

„Жадна держава — пише він — не була в стані осягнути заплати боргів, які Росія зробила за давніших урядів, або відшкодування для своїх громадян за конфісковане у них майно. Є всі підстави гадати, що признання нової Росії послужило лише до того, щоби змінити теперішніх панів російської держави в їх політиці та надіях на утворення признаної іншими націями бази праці, яка уможливила би їм продовження боротьби проти істнуючих політичних та соціяльних установ цих країн".

З цього цитату бачимо, що представник Зл. Держав надає дуже велике значіння справі звороту давніших боргів російської імперії та відшкодуванню чужим горожанам за сконфісковане їм майно й виразно осуджує, як шкідливу, політику тих держав, які признали Радянський Союз.

В дальших виводах Келльог переходить до комуністичної пропаганди й радянської політики. На його думку „біжучий розвиток доводить уперту витревалість, з якою Москва далі держиться своєї цілі щодо викликання світової революції і тому годі навязати нормальні відносини з Радянським Союзом. Теперішні пани в Москві, які мають на меті перевести політичну, господарську й соціяльну еволюцію Росії тим способом, щоби витворити з неї справжню „базу світової революції", тепер, як і давніше, ведуть за допомогою комуністичного інтернаціоналу та інших організацій, яких централі є в Москві, на територіях інших націй і Злучених Держав широку й добре підготовану працю, яка має кінець-кінцем повалити істнуючі в цих країнах відносини. Державний департамент у 1924 р. предложив комісії сенату великий матеріял про пропаганду, яку ведуть на території Злучених Держав під проводом та контролею Москви ріжні большовицькі організації. З того часу ця агітація розвинулася далі, вона підбурила проти уряду та народу Злучених Держав народи латинської Америки та Далекого Сходу. Злучені Держави не бояться, що це систематичне вмішування до їх справ може кінець-кінцем довести до успіху большовицьких плянів, але вони не мають заміру санкціонувати цю політику, навязавши офіціяльні зносини з Радянським Союзом".

Як бачимо, Келльог є рішучим противником завязання офіціяльних зносин з Радянським Союзом. Та рівночасно він стоїть за тим, щоби не перешкаджати розвиткові торговельних зносин між обома державами.

„Американський уряд — пише він — не ставив перешкод фінансуванню цих інтересів і не забороняв при вивозі американських товарів уділювати потрібні великі кредити. Натомісць **американський уряд є проти уміщення російської позички в Америці** і проти ужиття американських кредитів на підтримання ладу, який не признає зобовязань Росії відносно Злучених Держав та тих її горожан, яких майно було там сконфісковане".

Треба гадати, що Келльог не без відповідних підстав кладе особливий натиск на те, що Радянський Союз не може числити на позичку в Америці без попереднього урегулювання справи боргів та відшкодувань і без скапітулювання зі своїх зовнішньо-політичних плянів.

Врешті Злучені Держави дійсно є в тому щасливому положенні, що не потрібують журитися офіціяльним признанням Радянського Союзу. Келльог наводить у своїй статті незвичайно цікаві цифри про розвиток торговлі між Радянським Союзом і Злученими Державами. В 1912 році Злучені Держави привозили з Росії на 28.346.000 дол., а вивозили до неї на 27,318.000 долярів. А в році 1927 (за 10 місяців) вивезено з Радянського Союзу до Злучених Держав лише за 8,885.000 долярів, та зате зі Злучених Держав до Радянського Союзу аж на 58,812.000 долярів. При таких обставинах дійшло до того, що в примусовому становищу є не Злучені Держави, а Радянський Союз.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Москвофільські ідолопоклонники.

Вже відомо, яку кашу заварили біля справи повороту музейних цінностей Ставропигії й „Нар. Дому" наші „русскіє", не хотячи ніяким чином допустити навіть до влаштування виставки тих річей в Нац. Музеї. В статті „Москва — Варшава — УНДО" розписується „*Русскій Голос*" широко про цю справу, нападаючи на „ундовскіх маладцов", які — мовляв, — підвели навіть „русское савєтскоє правітєльство". От завдяки цим „маладцам" мало-що не пропали для наших „русскіх" оті музейні цінности. Правда, Варшава, під якої протекторатом, а коштом нашого загально-національного майна, відбувається відживлювання „русскіх", — „ні чуть не калєбалась". Тільки в Москві,

„а вірніше в львівськ. рад. консуляті та полпредстві найшлись і такі, які щиро захопилися надією купити (!?) ундівську дружбу ціною русских музеїв, і такі, які, стоячи на службі Совітів, на ділі працюють в користь ундо-петлюрівщини".

Як бачимо, то довголітні утриманки Бобрінських і тов., а тепер „ідейні" союзники санації, за одним махом роблять поголовний донос на „ундовскіх маладцов" і членів рад. консуляту у Львові та посольства у Варшаві. Мовляв, уважайте там у Москві, бо тут працюють в користь „сепаратізма" й „ундо-петлюровщини".

В чомуж проявляється та праця?

А ось в чому:

„Ундовскіе маладци" — мовляв — знюхалися з варшавським кореспондентом „Ізвєстій" Братіном, а вислідом цього було повідомлення московського радіо, якого зміст як і дальший уступ з „Ізвєстій" подаємо за „Руск. Гол.":

„По звісткам нашого корреспонд. з Варшави музей, виданий нами, уряд Польщі передав москвофілам, а не українському музею. Москвофіли — це горстка людців, яку перед війною осував гр. Бобрінський і яка служила нашим чорносотенцям. Тепер вони без хазяїна і служать тим, проти котрих недавно боролися. Однак наш уряд ще буде в тій справі інтервенювати".

Крім того, вже після видачі музейних цінностей польським урядом в руки москвофілів, у московських „Ізвєстіях" появилася редакційна стаття „Польскі власти в союзі з русскими чорносотенцями", в якій між іншим читаємо:

„Нужденну по своїй чисельности і значінні групу „москвофілів" в свойому часі створили російські чорносотенці з гр. Бобрінським на чолі засобами царського уряду. Напротязі десятиліть „москвофіли" були агентами царської Росії, яка мріяла про те, щоби опертися на них і захопити „істінно-русскую" Галичину. Тепер, утративши хазяїна, „москвофіли" пішли на службу тим самим „ляхам", проти яких вони боролися по директивам своїх попередніх панів. Замісць вирішення проблеми польсько-українських відносин у Зах. Україні польські власти найшлися в союзі з нужденною горсткою русских чорносотенців".

Зрозуміло, що ці слова правди мусіли викликати крайнє негодування наших „русских ідеалістов". Шануючи „русскую власть", яка вона не будьб: біла чи червона — наші чорносотенці просто піняться зі злости, мовляв, ту статтю проти „русскіх" — як не писали в редакції „Діла", то певно пером одного з видніших її співробітників.

„Авжеж, було би наївним надавати більше значіння провокації ундівського чорносотенця, що обманув Братіна і мабуть при його співділанні попав у співробітники „Ізвєстій". *Польський уряд поводився так, як він повинен був поводитись, бажаючи шанувати власні закони.* Коли рад. уряд буде так безпристрасно рішати питання про долю польського національного майна в Росії, як у даному випадку польський уряд рішив про долю гал.-русского національного майна, то оба уряди в даному питанні без сумніву осягнуть повне порозуміння.

„Однак тут є ще й друга обставина, що справді викликує побоювання за майбутність: *На взаємини Рад. Союзу з одного і другого боку, на відносини радянського громадянства до руского населення в Польщі і навпаки мають вплив ундо-петлюрівські інтриги, що систематично провокують Польщу і Русь проти себе і розбивають русский народ на ворожі табори, засуджені на жертву чужим імперіялізмам.*

„Крайна пора Совітам і Польщі увільнитися від засилля ундо-петлюрівської чорносотенщини в русскім національнім питанні. Особливо Совіти можуть осягнути це тільки тоді, коли місця, які сьогодні займають в рад. дипльоматії і в редакціях рад. органів невіжі й ундо-петлюрівські провокатори, займуть люди обзнайомлені, розумні і свідомі відповідальности свого завдання.

„Без того *рад. уряд ніколи не стане в гармонії з надіями русского народа* і ніколи не буде користуватися пошаною за кордоном".

Вкінці „Русскій Голос" апелює до рад. чинників, щоби вони не слухали „ундо-петлюрівських провокаторів", бо інакше викличуть до себе „сожалєніе" у наших „русских".

Треба зазначити, що вже давно москвофільська чорна сотня не брала такого високого тону у відношенні до українців, як саме тепер. Видно, що чують за собою сильну протекцію, коли не лише з піною на устах кидаються на все українське, але — й бючи чолом перед польським і радянським урядами — хотять стати цементом, що звязує Польщу й Совіти лише за дрібну ціну: знищення „сепаратистов".

Справді, москвофільсько-чорносотенна ренегатщина дійшла вже в своїй нікчемности до Геркулевих стовпів.

Радянська Україна.

Українська мова і дипльоми.

Народній Комісаріят Освіти повідомив усі вищі школи на Україні, що студенти, які покінчили студії, не можуть дістати дипльому доти, доки не зложать іспиту з української мови. Чи не краще зробити так, щоби студенти не могли вступити до вищих шкіл на студії доти, доки не зложать іспиту з української мови. Бо коли вимагається від них аж тоді знання української мови, коли вони мають одержати дипльоми, то насувається питання: а щож з українізацією тих шкіл? Таж вони українізуються вже цілих 5 літ.

НОВИНКИ

— Замісць святочних напитків гроші на „Рідну Школу“. На заклик Головної Управи „Рідної Школи“: замісць алькогольних напитків купували карти „Рідної Школи“ звільняючі від алькогольних принять у святочні дні, зложили на ті карти з нагоди свят Воскресення Христового такі вп. громадяни: Моравський Володимир, ветер. лікар, Кротошин 15 зол., о. Пельвецький Антін, Печеніжин 10 зол., Грипай Т. і Бр., Старі Стрілиська 10 зол., о. Моравський Єронім, Орове 10 зол., Білоус Іван, упр. школи, Серники Середні 10 зол., дир. Крушельницький Антін, Львів 10 зол., д-р Маковський, Печеніжин 5 зол., о. Левицький Кость, Печеніжин 5 зол., Рибчук Василь, Печеніжин 5 зол., Андрійович Осип, Печеніжин 5 зол., Лапчинський Я., Лука біля Обертина 5 зол., о. Курилас В., Добротвір 5 зол., Герасимович Іван, Львів 5 зол., Туркевич Микола, Гвоздець 5 зол., Демидюк Сергій, Кобринь 3 зол. — Хто слідуючий?

— Вбивство на австр.-югосл. кордоні. В Загребі в кавярні професор і студент умовлялися в справі перепачкування агітаційних друків до Австрії. Їх підслухали і арештували та відставили під сторожею до австрійського кордону, щоби там довідатися, де сховали ці друки. Підчас шукання друків оба арештовані пробували втекти на австрійський бік. Жандарми застрілили обох, так, що ноги вбитих лежать на австр. території, а горішня часть тіла на югославянській. Правники мають характеристичний „випадок“ для дискусії.

— Львівські злодії. Злодій з характером це громадянин львівської Богданівки М. Тшмель, що не зважаючи на свій гарний вік 70 літ і 23 разову вязницю, не завагався вкрасти плащ студента техніки з 105 золотими. — Поліція переловила двох злодіїв, що хотіли продертись до манастиря Василіянок; одного із них підстрілили, коли втікав.

— Ріжні вістки. У Штокгольмі помер англійський посол Вогем підчас промови на бенкеті журналістів. — У Москві завели картки на мило та чай, після хліба та цукру. — У Льондоні зростає епідемія віспи; є там 270 осіб недужих. — У Брукліні приготований проект будови готелю на 75 поверхів; він коштуватиме 15 міл. долярів. — Сестрінка бувш. президента Америки Рузвельта, Левінсон, приїхала на шлюб своєї приятельки Девей до Варшави з оригінальним дарунком: живим лямпартом. — Мистцем фльорету признана німка Олена Маєр, що здобула першу нагороду Европи. — У Шікаго вбили невідомі дентиста Броді з помсти, що він поводився „як не слід“ з одним із провідників бандитів, якого знав віддавна. — На острові Ляганово (Тихий Океан) мурини мали вибрати королем литовця, що в Америці оженився з донькою муринського короля. — Мексиканська черниця обвинувачена у співучасти при вбивстві президента Обрегона засуджена на 20 літ каторги на „діявольськім острові“ Ляс Трес Маріяс.

— Підготовка до виборів. Льойд Джордж, що веде свою партію до нових виборів, видав з цієї нагоди нову книжку „Думки політика“. У цьому творі він зясовує головні ідеї своєї партії та свого світогляду, свій життєпис і поодинокі моменти своєї суспільної діяльности.

— Красуня під анатемою. Одна з жидівських ґазет у Варшаві зорганізувала конкурс найкращої жидівки в Польщі. У невинним святі вибору „міс Юдеї“ брав також участь заступник голови варшавської віроісповідної громади посол Фарбштайн. Жиди-ортодокси счинили ґвалт з приводу цілого конкурсу, а тим більше факту участи Фарбштайна у такім святі і домагаються його димісії. Сама-же місс Юдея виклята рабинами і не має права входу до синагоги.

— Знимка сензаційної фільми. У Берліні зібралась 25-го квітня велика юрба на вулиці, де відомий фільмовий актор Альдіні мав скакати з даху 4 поверхового дому на бальков, потім з одного поверху на другий, а врешті з 1-го поверху на ланцюг, завішений понад вулицею. Альдіні не трафив на ланцюг і впав на публику. Дві жінки поранені, а сам він зломав ногу.

— Конґрес місіонарів збирається цього року в серпні в манастирі Медлінг (Австрія) під протекторатом кардинала Піфля. Є це міжнародний місійний зїзд т. зв. „академічний“, 6-ий з черги. Він займеться загальними питаннями організації та пропаґанди місій. У ньому візьме участь кількасот представників кільканацяти народів з усього світа.

— Архів живих мов. Віденська преса звертає увагу на своєрідний архів при Академії Наук у Відні, заснований там 30 літ тому фізіольогом Зігмундом Екснером. Є це фонограмоархів, де зберігаються всі европейські мови з кінця XIX. століття разом з діялектичними формами. Архів цей створений для інституту мовознавства. Крім звуків мови фонографи зберігають також народні мельодії. Ці фонографи є зроблені на зразок вальцевих мовних апаратів Едісона, а працюють як грамофони. Теперішня збірка має 3500 знимок з 400 мовами усіх частей світа. Великий матеріял зібраний підчас війни по таборах полонених. За прикладом віденського інституту підуть певно і інші високі школи мов, для яких першорядну вагу має жива ілюстрація вимови.

—Чудацтва рекордів. Доба рекордів, в якій живемо, приневолює деяких робити спорт навіть з мистецтва, що не має нічого спільного зі спортом. Віденський капельмайстер Бішоф іде за прикладом піяніста Ледовського, що побив рекорд гри на фортепяні і хоче спробувати те саме на скрипці. Бішоф є аматором гри верхом і на лещетах. — У Ковні арештували якогось панка, що в год. 8-ій врапці ішов через „Алею Свободи“. На поліції вияснилося, що він побився об заклад.

З судової салі.

Політичний процес проти 31 селян з Тернопільщини.

В понеділок 29. квітня ц. р. продовжувано розправу далі. Промовляли цілий день оборонці, а деякі будуть промовляти ще у вівторок. Присуд западе напевно вже у вівторок пополудні.

ПРОМОВИ ОБОРОНЦІВ.

У понеділок почав промовляти перший обор. д-р Аксер. На початку своєї дуже річевої промови заналізував д-р Аксер приписи д-вох §§: 58 і 59 к. з. з історичної перспективи, які в змінених нових державних організмах є тепер нічим іншим, лише анахронічними пережитками. Далі проаналізував дуже основно зізнання головного свідка в цілому процесі Юркова, на яких то зізнаннях прокуратор збудував акт обвинувачення. Обор. д-р Аксер виказував суперечности в зізнаннях св. Юркова і квестіонував його правдомовність. Цьому дав вислів навіть сам прокуратор, що змінив проти 23-ох обвинувачених акт обвинувачення, бо на основі судових актів виказано суперечности в зізнаннях св. Юркова. Вкінці д-р Аксер обговорив докладно ролю своїх клієнтів, виказуючи при тому їх невинність.

Другий з черги промовляв обор. д-р Давидяк. У своїй знаменитій промові вказав д-р Давидяк на вагу і значіння основного знання для присяглих суддів середовища, в якому доконано злочину. В конкретному випадку, в нинішньому процесі львівські судді присяглі далеко менше знають середовище, як це знали-б тернопільські присяглі судді, а проте селяни з Тернопільщини сидять на лаві обвинувачених у Львові. Опісля д-р Давидяк збивав тези акту обвинувачення щодо своїх клієнтів і виказував їх невинність.

Далі промовляв обор. д-р Айнанглер. Він обговорив значіння політичних процесів, які вказують на думку тогож оборонця переломові епохи в політичному житті всіх народів. Після того перейшов до обговорення невинности своїх клієнтів.

Пополудні промовляли далі ще д-р Ляндав і д-р Гонігвільд. Завтра, у вівторок, говоритиме як останній обор. д-р Прислопський.

На спортові теми.

Здоровля в спорті.

Богато людей відноситься до лікарів із соромливістю або просто з недбалістю, якої ніяк не можна оправдати. У деяких людей доходить наслідком цеї соромливости до того, що вони засягають у лікаря поради щойно тоді, коли недуга поступила вже далеко вперід (рак, чахотка, недуга шлунка, сліпа кишка, серце і т. д.). Не булоб цього, якщоб ті люди правильно, скажім, раз до року, відвідували лікаря для провірення свого здоровля. Таким робом заощадилиб вони собі багато гроша, безосновних побоювань і пізніше всяких лічничих заходів.

Хто в щоденному житті не має зрозуміння для правильного провірювання свойого здоровля, то все таки повинен конче позбутися цеї хиби тоді, коли думає посвятитися руханці чи якійсь ділянці спорту. Не кождий, хто в щоденному житті є здоровим, мусить ним бути в дійсности. Новик, який вступає на шлях спорту, повинен знати — *без* огляду на те, яку галузь спорту має намічену для себе, — чи його орґанізм достаточно здоровий. Нераз буває, що хтось є хорий на серце, одначе про це не знає. Причина в тому, що серце зжилося в цілим тілом так добре, що при щоденній праці не відчувається биття серця. Одначе коли змушуємо таке недуже серце до праці, що вимагає більшого напруження, до якого тіло не звикло, тоді наражуємо його на болючі забурення та недомагання. Підложе занедужання (чи самої недуги) узмістовлюємо в таких випадках висловом: „Спорт пошкодив!“ Тому лікар людям, що мають слабий орґанізм (оскільки ослаблення не є тяжке), не тільки позволяє на руханку чи спорт, але просто приписує вправляти; бо скріплення орґанізму може тут багато помогти. Річ тільки в тому, щоби відповідно вправляти.

В людському тілі можуть дрімати недуги (чахотка й інші), які до хвилини нарушення стану мязів над дотеперішній спосіб життя, заховують рівновагу. Через нагальне управлювання руханки чи спорту приходить подразнення і значне збільшення енерґії; тоді рівновага сил нарушена і недуга виступає явно. Тут причина, знова без підстави, буде приписана руханці. Порада у лікаря завчасу під тим оглядом може дуже багато помогти.

Кожному, що просить поради, поручить лікар руханку, найбільш для нього відповідну, найбільш здорову і найхосеннішу; колиж цей, що питає поради, є вповні здоровий і хоче брати участь у змаганнях, лікар визначить йому галузь спорту, в якій він зможе удосконалюватися.

З висліду цього першого лікарського оглядання можна знати, чи пізніші оглядина конечні, чи ні. Хто вправляє в якійнебудь ділянці спорту, той під ніяким оглядом не повинен забувати дати себе оглянути серед самих вправ. Саме тут є найбільше даних щодо здоровля і видержливости, можливих до очеркнення.

Таке ввели вже у себе ріжні товариства. Від кожного новика вимагають, щоб він дав себе перше оглянути, а над вправляючими переводять лікарську провірку. Це зарядження дуже перестерігають на заході, де спорт стоїть високо. Ці зарядження можна припоручити кожному товариству й у нас для власного його добра.

У нас, українців, розвиток спорту йде поволи до кращого, одначе спортова гігієна і здоровля лишилися далеко за ним. В порівнянні до розвитку й поступу нашого спорту гігієна занедбана у нас зовсім. Велике число спортовців з запалом кидається до праці, одначе без ніякої лікарської поради. Тому булоб дуже пожаданим, щоб наші спортовці зрозуміли вагу здоровля так, як зачинають розуміти вагу самого спорту. Треба тямити, що спорт має і свої відємні сторони. Безперечно, що людина, яка займається пильно спортом, придбає багато користи для свойого орґанізму, одначе і він може неодному пошкодити. В першу чергу тим, яких орґанізм відчуває якісь недомагання, як рівнож наслідком надмірного посвячування себе спортові.

Питання про потребу лікарської порадні, порушене у відчитах Спортового Т-ва „Україна“, здається мені, вже було у нас віднощене. Одначе мабуть нічого з того не вийшло. А правду кажучи, це давно вже у нас повинно було ввійти в життя. Тому звертаюся передовсім до спортових товариств, щоб вони подбали про лікарську порадню, як також, щоби з власної волі перевели провірку стану здоровля своїх чинних членів.

Завданням спорту виховувати людей не лишень сильних, свідомих і активних, але й здорових.

Н-ен.

Змагання з неділі.

Льондон. Болтон-Вондерерс - Портсмет 2 : 0 (0 : 0). Фінал за англійську чашу. 100.000 видців.

Турин. Німеччина-Італія 2 : 1 (1 : 1). Міждержавні змагання. Глядачів 35 тисяч.

Відень. Вакер-Австрія 2 : 1 (1 : 1). Рапід-Адміра 3 : 0 (2 : 0). ФАЦ-БАЦ 4 : 1 (2 : 0). ВАЦ-Спортклюб 2 : 1. Ніхольсон-Слован 2 : 1. Гунґарія - ФТЦ 2 : 2 (0 : 0).

Будапешт. Гунґарія - ФТЦ 2 : 2 (0 : 0). Немзеті-Бочкай Вашаш-Кішпешті 2 : 1 (2 : 0). — 33 ФЦ - Шабарія 2 : 1. Баштія-Шомодь 1 : 0. — 1 : 0.

Прага. Славія-Спарта 2 : 1 (1 : 1). Богеміенс-Вікторія Жіжков 4 : 2 (2 : 0). Нім. Ф. К. - Ч. Л. Ф. Ц. 6 : 1 (3 : 0).

Загреб. Конкордія - Ґраджанскі 3 : 2. Гаск - Кроатія 4 : 0.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок 30-го, г. 7·30 веч. „Тоска“ Гостинний виступ Дольницького і Стшеленької.

Середа 1-го, г. 3·30 попол. „Квадратура кола“.

Середа 1-го, г. 7·30 „Царевич“.

Четвер 2-го, г. 7·30 веч. „Кавалерія Рустікана“ і „Паяци“, виступ Корсель-Корнеса і З. Дольницького.

Кіна.

„Аполльо“: „Наші за кордоном“.
„Лев“: „Квітка Золотого Заходу“.
„Оаза“: „Гробниця великого кохання“.
„Палас“: „Танцюристка орхідеї“.
„Пан“: „Останній монарх“.
„Фатаморгана“: „Мадярська рапсодія“.
„Химера“: „Венера в Венеції“.

Програма радіо.

Середа 1-го.

Льондон (358). 15·45 Легкий клясичний концерт. 16·45 Органи.

Париж (1744). 15·45 Концерт. 20.50 Концерт.

Берлін (475,4) 20·40 Вагнерівська музика.

Мюнхен (536,7) 21·30 Веселий вечір.

Лянгенберг (462,2) 20·10 Капеля Келіо.

Мілано (504,2) 20·30 Легка музика. 22·00 Кабаретова музика.

Відень (519,9) 18.00 Суспільні пісні.

Будапешт (545). 20·00 Концерт. 21·45 Циганська музика.

Ленінград (1000). 19·00 Фільгармонія.

Київ (775). 19·10 Музичний вечір у „Домі вчених“.

Харків (1680). 20·00 Опера.

Москва (825). 19·00 Свято 1-го травня в театрі.

Четвер 2-го.

Льондон (358). 19·45. Фортепян. 20·00 Концерт оркестри.

Париж (1744). 20·30 „Фавст“.

Берлін (475,4). 17·00. Концерт 21·30 Мандолівісти.

Мюнхен (536,7). 21·10. Концерт Пфіцнера.

Давентрі 482,3) 22·15. Смичкова оркестра.

Лянгенберг (462,2). 19·30. „Лицар срібної рожі“ Штравса.

Відень (519,9) 20·00 Концерт з „Концертгавзу“.

Будапешт (545). 22·25. Військова оркестра.

Мілано (504,2) 20·30 „Богема“ Пуччінія.

Прага (343,2). 20·15. Весняний концерт.

Москва (825). 18.30 Опера.

Харків (1680) 16·30 Музична авдиція. Етнографічний концерт.

Ковно (2000). 19·35. Вечірня програма.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Порядок Богослужень Страсного Тиждня і Христового Воскресения у Волоській Церкві. Вел. Середа 1. V. год. 9. Служба Преждеосвященних Дарів Вел. Четвер дня 2. V. год. 9. Служба Божа св. Василія Вел. год. 6-а вечір. Страсти Господа н. Ісуса Христа. Вел. Пятниця 3. V. год. 9 а Царські ча и год. 11 а Вечірня, год. 12. Обхід з Плащеницею, год. 1, 6 вечером Псальми і Надгробна Утреня. Вел. Субота 4. V. 9 год. Служба Божа св. Василія Великого.

Неділя 5. V. о год 4½ надгробне воскресна Утреня Читані Служби Божі що години від 6-ої рано почавши послідна чит. Служба Божа о год. 12 Співана о год. 10-ій.

Вечером год. 4½, Вечірня. Початок Майських Богослужень (молебень до Пр. Д. М.) проповідь і благальна пісня. В інші дні Великодних Свят Богослуження як звичайно в неділі і свята. Вечером о годині 4-ій майське Богослуження.

У Велику Пятницю вечером о год. 5½, Псальми відспіває хор Успенської Церкви під управою Д-ра В. Недільи.

Повіт Сокаль. „Кружок Рідної Школи“ в Сокалі удаджує з днем 10 травня н. р. приготовляючі Курси до гімназії і семинара. Зголошуватися в канцелярії „Рідної Школи“ (в канцелярії адв. Д-ра Льва Хомицького). — **Кружок „Рідної Школи“ в Сокалі.**

В середу, дня 1 травня о год. 7. вечером відбудеться в домівці Лікарського Товариства вул. Руська ч. 3. II. поверх відчит Д-ра Кібзея про студії і науку медичну в Америці 1—1

Подаю до загального відома, що з днем 1. квітня ц. р. перестав я бути співредактором і співробітником „Зиза“. — **Антін Вартовий.** 1920 1—1

Замість привітальної телеграми в день шлюбу магістра прав Петра Божка з Галею Донанек складає на „Рідну Школу“ 10 зол. інж. Микола Єрмолаєв 1918 1—1

„Свято Матері“. Жіноча Секція при Кружку Рідної Школи ім. князя Льва на Личакові (вул. Крупярська ч. 15) улаштовує дня 19. травня 1929 р. в год. 6. попол. „Свято Матері“ — при співучасти молоді вселюдної школи Р. Ш. на Личакові, Захоронок на Личакові й у Пасіках, як рівнож усіх культурних установ личаківської дільниці. В програму входять: 1) розпродаж „Квітки Матері“ в навечеря свята. 2) В день свята: Концерт з рефератами, співами та декламаціями. — Проситься все громадянство Личаківської дільниці до участи в цьому святі, щоб гідно вшанувати ту, яка при всіх злиднях нашого народу найбільш терпіла й яка нас великий волив на майбутнє нації. — За Жіночу Секцію „Рідної Школи“ — **М. Крушельницька, Ю. Любінцева.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Звичайний Загальний Зїзд „Рідної Школи“ У.П.Т.

відбудеться у Львові в понеділок дня 20 травня (мая) 1929 р.

ПРОГРАМА:

О год. 7 рано: Богослуження в Успенській Церкві при вул Руській.

О год. 8 рано: Загальний Зїзд в салі Музичного Інституту ім. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5. з таким дневним порядком:

1. Відкриття Загального Зїзду.
2. Верифікація протоколу останнього Загального Зїзду.
3. Вибір Комісії-Матки для уложення лісти управнених органів Товариства.
4. Звіт Головної Управи Товариства.
5. Реферати на шкільні теми а саме:
   а) Стан українських приватних народніх шкіл і захоронок „Рідної Школи“.
   б) Стан українських приватних учительських семинарій „Рідної Школи“.
   в) Стан українських приватних гімназій „Рідної Школи“.
   г) Стан українських приватних фахових шкіл „Рідної Школи“.
6. Організаційний реферат.
7. Звіт видавництв, книгарні і бібліотеки „Рідної Школи“.
8. Звіт касовий Головної Управи „Р. Школи“.
9. Звіт Контрольної Комісії і уділення абсолюторії Головній Управі.
10. Вибір голови Товариства (§ 42 статута).
11. Вибір 18 членів Головної Управи і 6 членів їх заступників (§ 42).
12. Вибір 5 членів Контрольної Комісії і 2 їх заступників (§ 45).
13. Вибір 5 членів Розємного Суду (§ 47).
14. Ухвалення річної членської вкладки.
15. Зміна статуту Товариства.
16. Реферат д-ра Остапа Макарушки на тему: „Головні напрямні перестрою українського шкільництва“.
17. Внески і запити.

Право участия рішаючим голосом мають відпоручники Кружків вибрані Загальними Зборами Кружка (§ 26 уст. 4). На кожних 50 членів попадає 1 відпоручник. Кожних 25 членів нової 50-ки уважається за повну 50-ку. Кружок може мати найбільше 15 відпоручників, а мусить мати найменше одного (§ 50 статута. — Кожна Рада Повітового Союза Кружків висилає по одному відпоручникові (§ 30). — Відпоручники являються з писемними повновластями від Кружків, які їх вислали. Передача повновласти на іншу особу недопускаєма (§ 50.)

Якщо о год. 8 рано не буде на салі статутом вимаганого числа відпоручників (100), то о год. 9 передполуднем відбудеться Загальний Зїзд Товариства в тій самій салі з тим самим дневним порядком без огляду на число присутних відпоручників.

Головна Управа „Рідної Школи“.

Ілля Кокорудз вр. голова. 1922 **Т. Мартинець** вр. секретар.

Ширіть наш часопис!

Подяка.

Отсим складаю щиру подяку Високоповажаному Пану Д-рові Михайлові Волошинові за совісну і успішну та безкосенну оборону в спадковій справі. — **Марія Кульчицька.** 1921 1—1

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Виданнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.